

Many plant cells contain **chloroplasts** inside their cytoplasm. The chloroplasts make plants look green. Their main function is to absorb light energy, which is used in photosynthesis. Only the parts of a plant, which are above ground, contain chloroplasts.

Most plant cells also contain a large **vacuole**. In the vacuole is a sugary liquid called cell sap. The vacuole stores the food and waste products of the cell. It also plays an important role in the stability of the plant.

Animal cells never have cell walls, chloroplasts and vacuoles.

ཅི་ཤིང་ཚང་མའི་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་ཀྱི་ཤུན་པ་སྤང་བའི་ཕྱི་ལ་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་ཀྱི་ཅི་ག་རྟན་ཡོད། མེལ་གྱི་
ཅི་ག་རྟན་ཅི་ག་རྟན་གྱི་པར་རྩུ་རྩུ་ལི་ག་ཅན་གྱིས་བཟོས་པ་ཞིག་ཡིན། འདིས་ཅི་ཤིང་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་ཉི་
འགམ་དུ་བརྟན་པོའི་སྤྱད་སྤྱོད་བྱུང་བ་ཞིག་ཡོད། ཐག་རན་ནམས་མངར་བཅུད་ཀྱི་བཟོས་དེ་ལ་ཤིང་རྩལ་ཟེར།

ཅི་ཤིང་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་མང་པོའི་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་གཤེར་ཁུ་ནང་ལ་དངོས་རྩལ་ཡོད། ཅི་ཤིང་རྒྱང་ཁུ་མཐོང་བྱུང་
པ་འདི་ནི་དངོས་རྩལ་བརྟན་ནས་ཡིན། དངོས་རྩལ་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི་ཉི་འོད་ཀྱི་རྩལ་པ་མིལ་ཐུབ་པ་དང་གང་ཞིག་
འོད་འདུ་སྐབས་སྐྱོར་སྐབས་ལ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཅི་ཤིང་གི་ཆ་ཤས་སའི་སྤྱད་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ལ་དངོས་
རྩལ་ཡོད།

ཅི་ཤིང་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་མང་ཆེ་བ་ལ་གཤེར་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཡོད། གཤེར་སྤྱོད་ནང་ལ་མངར་རྩལ་གཤེར་
གསུངས་Cell Sap ཞེས་པ་འདི་ཡོད། གཤེར་སྤྱོད་ནང་ལ་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་ཀྱི་ཟས་དང་རྩུད་ཟས་ཐོན་རྩལ་ཉར་
ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཅི་ཤིང་བརྟན་པོ་གནས་ཐུབ་པའི་བྱེད་སྤྱོད་གནད་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

མེལས་ཅན་སྐྱེ་རྒྱུ་རྩལ་སྤྲ་བ་ལྡན་གསུངས་ལ་མེལ་གྱི་ཅི་ག་རྟན་དང་དངོས་རྩལ་གཤེར་སྤྱོད་བཅས་མེད།

སྐྱེ་བྱུང་ཆེན་པོ་མི་སྣ་ལ་སྐྱེ་བྱུང་ལྗང་གཞུགས་ས་ཡ་མང་པོ་ཡོད། སེལ་འདི་ཚོ་མང་ཆེ་བ་ལ་དམིགས་བསལ་ལས་
ཀ་ཡོད། ང་ཚོས་ལས་ཀ་འདི་ཚོ་ལ་བྱུང་པར་ཅན་གྱི་བྱེད་སྐྱོད་ཟེར།
བྱུང་པར་ཅན་སེལ་ཚོགས་མཉམ་དུ་ཡས་ཀ་བྱེད་མཁན་ནམས་ལ་སྐྱི་དཀར་ཡང་ན་སྤྱང་སྤྱབ་ཟེར། དཔེར་
ན་སེལ་ཚན་སྣ་ལ་གསྐྱིམ་སྤྱང་སྤྱབ་བྱེད་ལས་ནི་གཞུགས་ཀྱི་ཆ་གས་ནམས་གཡོ་འགྲུལ་ཆེད་རེད། ཚི་ཤིང་ནང་
ལ་འོད་འདུ་སྐབས་སྐྱོར་བྱེད་ནས་གསོ་བར་བྱེད་ཡག་དེ་ཡིན།
སེལ་ཚན་དང་ཚི་ཤིང་སྤྱང་སྤྱབ་ནམས་སྣ་ཚོ་ཚིག་དུ་ཡས་ཀ་བྱེད་ནས་དབང་པོ་སྤྲུབ། དབང་པོ་ནམས་ལ་བྱུང་པར་
ཅན་ལས་ཀ་ཡོད། མིའི་གཞུགས་པོ་ནང་དབང་པོ་དཔེར་ན་ སྤྱིང་ཡོད་ དེའི་བྱེད་ལས་ནི་བྲག་འགྲུལ་བ་བྱེད་ཡག་
དང་ཡང་ན་ རྩོམ་པ་ལྟ་བུ་བའི་འགོ་འདུགས་བྱེད་ཡག་དེ་ཡིན། ཚི་ཤིང་གི་དབང་པོའི་དཔེ་མཚོན་ནི་ལོ་མ་
ཡིན།

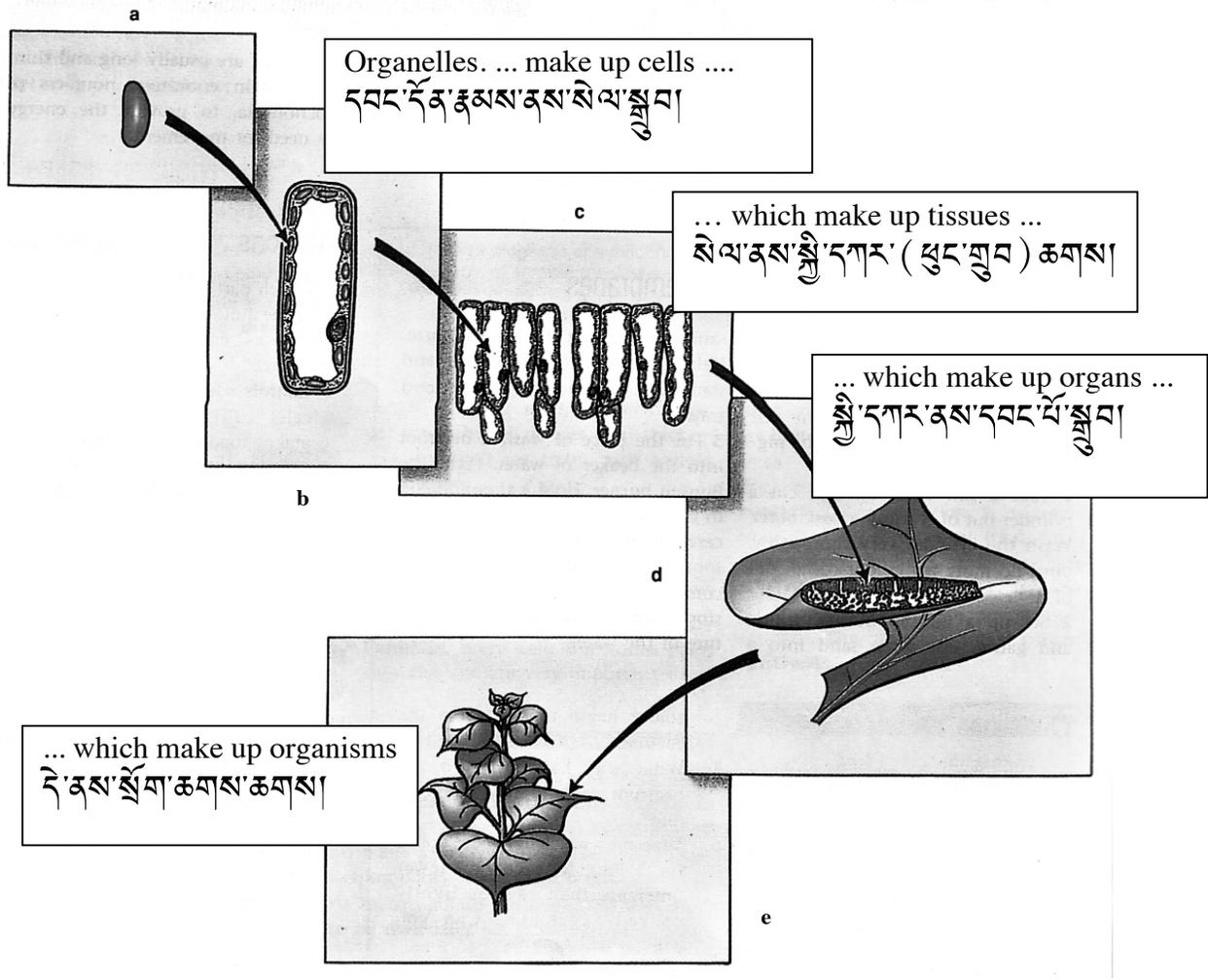


Fig. 1: Organelles to organisms. The small structures found inside cells are called organelles. དཔེ་རིས་ཀྱི་ དབང་དོན་ནམས་སྐྱོག་ཆགས། སྐྱེ་བྱུང་ལྗང་གཞུགས་ནང་གཞུགས་དབྱིབས་ཚུང་དུ་ཡོད་པ་ནམས་ལ་ དབང་དོན་ཟེར།

The main organ system of the human body

མིའི་གཟུགས་པོ་ནང་ལ་དབང་པོའི་སྐྱིད་གཞི་གཙོ་བོ།

Certain jobs are shared by organs working together – an **organ system**. An example of this is the digestion and absorption of food in the human body. This job is done by the digestive system, which is made up of the gut, the liver and the pancreas. Other systems in the human body include the nervous system, excretory system, circulatory (blood) system and breathing system.

དབང་པོ་རྣམས་ལས་ཀ་ལྟན་ཅིག་དུ་མཉམ་དུ་སྒྲིང་། དེ་ལ་དབང་པོའི་སྐྱིད་གཞི་ཟེར། དཔེ་མཚོན་ནི་ མི་གཟུགས་པོ་ནང་ཟས་འདུ་བ་དང་ཟས་འཐེམ། དེའི་བྱ་བ་འདི་ཟས་འདུ་བྱེད་སྐྱིད་གཞི་གི་བྱེད། ཟས་འདུ་སྐྱིད་གཞི་ནི་རྩུ་མ་མཚིན་པ་དང་གཤེར་མ་བཅས་ཡིན། མིའི་གཟུགས་པོ་ནང་སྐྱིད་གཞི་གཞན་དག་ནི་དབང་པོའི་སྐྱིད་གཞི་མི་གཙང་བ་སྦྱིར་འདོར་བ་སྐྱིད་གཞི། ལྷག་གི་འཁོར་རྩུགས་སྐྱིད་གཞི། དབུགས་གཏོང་ལེན་སྐྱིད་གཞི།

The **brain** is part of the nervous system which co-ordinates and controls.

ལྷད་པ་ནི་དབང་པོའི་སྐྱིད་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཡིན་དེའི་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་བ་དང་སྐྱད་ས་འཛིན་བྱེད་གི་ཡོད།

The **skull** is part of the skeletal system which supports and protects.

ཀ་པ་ཡི་ནི་རུས་སྐྱོམ་སྐྱིད་གཞིའི་ཡི་ཆ་ཤས་ཡིན་དེའི་སྦྲུང་སྒྲོབ་དང་རོགས་བྱེད།

The **lungs** are part of the breathing system.

ལྗོ་བ་ནི་དབུགས་གཏོང་ལེན་སྐྱིད་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཡིན།

The **heart** pumps blood. It is part of the circulatory system.

སྐྱིང་གིས་ཁྲག་འགམ་པར་བྱེད། དེ་ནི་འཁོར་རྩུགས་སྐྱིད་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཞིག་ཡིན།

The **kidneys** control water and get rid of waste.

མཁལ་མས་ལྷ་སྐྱད་ས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་མི་གཙང་བ་སྦྱིར་འདུད་བ་བྱེད་གི་ཡོད།

The **stomach** is part of the digestive system.

ལྗོ་བ་ནི་ཟས་འདུ་སྐྱིད་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཡིན།

The **womb** is part of the reproductive system.

མངལ་ནི་སྐྱེ་འཕེལ་སྐྱིད་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཡིན།

